

MORDERCA (22) *sb m*

o oraz a jasne; teksty nie oznaczają é.

sg *N* morderca (3). ◇ *G* morderce (3). ◇ *A* morderce (1). ◇ *I* mordercą (4). ◇ *pl N* mordercy SkarŻyw (3), morderce (1) SkarKaz. ◇ *G* morderc(o)w (2). ◇ *D* morderc(o)m (3). ◇ *A* morderce (1). ◇ *I* mordercami (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w. (z Cn).

Ten, który zabija w okrutny sposób; cruciator, tortor Cn (22) : Ták hoyni byli [chrześcijanie] do wylania krwi y bránia ná fię boleści/ iłz ręce mordercom wstawáły SkarŻyw 22, 21, 443; SkarKaz 517b.

morderca czyj [= kogo mordujący] [w tym: *G sb* (5), *pron poss* (4), *ai poss* (1)] (10): Mordercy S. Mártyny návroceni/ męcenniki [!] zořtáli. SkarŻyw 21 marg; gdy ie [chrześcijan] iáko báránki ná zákłócie prowadził/ á oni zań zá řwego morderce Bogá profzą. SkarŻyw 81, 20, 50, 131, 235, 398; Pipinus też Xiążę Prufkie Chrześciánki wielki mordercá zbudował trzeciá twierdzę ná Iezierze StryjKron 295; SkarKaz 207a. Cf »dzieci morderca«, »morderca św. Stanisława«.

W przeciwstawieniach: »męczennik, łaskawy ... morderca« (2): Niechayże fię tedy každy bączny á z rozrywką człowiek przypátrzy/ zá ktorą řtroną iść woli [...] iefli zá Męcennikámi/ álbo zá Mordercámi ReszPrz 53; LatHar 150.

W charakterystycznym połączeniu: morderca wielki (2).

Zwrot: »mordercá samemu sobie być (*a. zostać*)« (2): Prosił tedy [św. Symeon] nieiákiego Bařfa/ [...] áby go zámurowác ná dni czterdzieřci kazał/ nic ku iedzeniu nie dáiac. [...] Ale on tego wczynić niechciał: powiádaiąc mu: mordercá lamemu łobie być/ nie iefł to żadna cnotá SkarŻyw 29, 31.

Wyrażenia: »dzieci morderca« (1): gdym obaczył/ iłz iefł człek złořliwy/ dziecimordercá/ czárownik y řwowlunik: opuřciłem go SkarŻyw 436.

»morderca okrutny« [szyk 1:1] (2): ábyřmy [...] odnořzly od Bořkiego Máieřtatu iego błogořławieřstwo/ pomoc/ y poćiechę/ nigdy fię do Herodá/ okrutnego morderce/ Dyabłá przekłętego/ y grzechow iego/ nie wracáli LatHar 349, +2v.

peryfr. »morderca św. Stanisława« = *Bolesław Śmiały* (1): Przez te řzećřlet lat żadnegořcie tyránná/ okrom onego morderce á. Stániřłává/ y to krotko/ nie mieli. SkarKazSej 693a.

Szeregi: »przenařladownik i morderca« (1): Ten zá czářu Cefarzá niewiernego/ przenářladowniká y morderce wielkiego Chrześciánkiey krwi/ [...] vdał fię ná puřte mieyřcá/ áby krom boiáźni mořł w wierze řwiętey řywotá řwego dokonác SkarŻyw 50.

»rořlewca krwi niewinnej i morderca« (1): iř obciáźony cięźzarem grzechow řwych/ licźbę piałku morřkie⁸⁰ przechodzácych/ rořlewca krwi niewinney/ y mordercá okrutny Mánářřes Krol/ modlitwá fię z plugáwych káľuř niezmiernie⁸⁰ tyráňřtwá řwego/ potęźnie wywařzał. LatHar +2v.

Przen: Ten, który naraża człowieka na wieczne potępienie (1) :

Wyrażenie: »okrutny morderca diabeł« (1): Niech řłucha přeřłtrogi Aniołow to iefł káľpanow Bořych/ porządnie od kořciolá dánych/ ktorzy nas od Herodow chytrych Heretykow/ okrunych mordercow Dyabłow/ y sieci ich/ to iefł grzechow přeřłtrzegáię SkarŻyw 28.

Synonimy: głownik, męřzobojca, zabijacz, zabijak, zbojca.

Cf **MATKOMORDERCA, MORDACZ, MORDARZ, MORDERZ, MORDOWNIK**

JB